

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

F.Köçərli adına Respublika
Uşaq Kitabxanası

Könül nəğməkarı

Bəstəkar Tofiq Quliyevin 100-illik yubileyi münasibətilə mərkəzi kitabxanaların uşaq şöbələri, MKS-nin şəhər, qəsəbə, kənd kitabxana filialları üçün hazırlanmış metodik vəsait

Bakı -2017

Tərtibçi:

Könül Səmədzadə

Sevil Əhmədova

Redaktor:

Səməd Məlikzadə

**İxtisas redaktoru və
buraxılışa məsul:**

Şəhla Qəmbərova
Əməkdar Mədəniyyət işçisi

T. Quliyev. Könül nəğməkarı: metodik vəsait / tərt.ed. S. Könül; red. S.Məlikzadə; ix. red. və burax. məsul Ş.Qəmbərova; F.Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası.- Bakı, 2017.-30s.

©F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanası, 2017

Tofiq Quliyevin 100 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

2017-ci ildə görkəmli Azərbaycan bəstəkarı, xalq artisti, Dövlət Mükafatı laureatı Tofiq Ələkbər oğlu Quliyevin anadan olmasının 100 illiyi tamam olur.

Azərbaycan estrada musiqisinin yaradıcılarından biri Tofiq Quliyev özünəməxsus orijinal üsluba malik sənətkar kimi çoxəsrlik milli mədəniyyət salnaməsinə yeni parlaq səhifələr yazmışdır. Onun xalqımızın mədəni sərvətlər xəzinəsini zənginləşdirən və müxtəlif nəsillərə mənsub ifaçıların repertuarında bu gün də geniş yer tutan ayrı-ayrı janrlardakı rəngarəng əsərləri insanlarda milli-mənəvi dəyərlərə bağlılıq və yüksək estetik-bədii zövq aşılayır.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Azərbaycanın musiqi mədəniyyətinin inkişafı və nailiyyətlərinin təbliği sahəsində mühüm xidmətlər göstərmiş görkəmli bəstəkar Tofiq Quliyevin 100 illik yubileyinin layiqincə keçirilməsini təmin etmək məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi, Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının təkliflərini nəzərə almaqla, Tofiq Quliyevin 100 illik yubileyinə həsr edilmiş tədbirlər planını hazırlayıb həyata keçirsin.
2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu Sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham Əliyev

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 7 fevral 2017-ci il.

Tərtibçidən

Sənətdə ənənə yaratmaq hər sənətkara həmişə nəsib olmur. Bunun üçün təkcə fitri istedad azdır, gərək həm də yaşadığın dövrün ruhunu, tələbini dərinləndən duymaq, onun nəbzini tutmaq bacarığına malik olasan. Tofiq Quliyev belə keyfiyyətlərə malik xoşbəxt sənətkarlarımızdandır. Onun mahnı yaradıcılığında musiqinin daha çox sevilən, geniş fəaliyyət və təsir dairəsi olan bir janrında qazandığı nailiyyətlər, yaratdığı məktəb musiqi aləmində ənənə hüququ almışdır. Azərbaycan mahnı sənəti tarixində bəstəkarın adı ilə müəlliflik hüququ almış fenomen “Tofiq Quliyev fenomeni”, əvvəli bəlli, sonu isə əbədi davam edəcək bir mərhələ “Tofiq Quliyev mərhələsi” var. Milli musiqi sərəvətimizin nadir inclərindən olan gözəl sənət əsərlərinin yaradıcısı Azərbaycan Respublikasının xalq artisti, görkəmli bəstəkarımızın, yaradıcılığı ilə musiqi tariximizin şanlı səhifələrini yazan böyük ustadın bu il 100 illik yubileyi qeyd olunur. Bu münasibətlə respublikamızın hər bir yerində yubileyə bağlı tədbirlər planı hazırlanmışdır. Belə tədbirlər planının il ərzində F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında da keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Yubileyə bağlı keçirilən tədbirlərin maraqlı və yadda qalan olması üçün kitabxanada sərgilərlə yanaşı, metodiki vəsait, biblioqrafik göstərici və s. hazırlanmışdır. Hazırlanmış metodiki vəsaiti və biblioqrafik göstəricini respublikamızın bir çox məktəblərində, təhsil ocaqlarında, kənd, şəhər kitabxanalarında və s. yerlərdə istifadə edə bilərlər. Ümidvarıq ki, Tofiq Quliyevin yubileyi ilə bağlı hazırlanmış hər bir vəsait kitabxanaçıların səmərəli şəkildə istifadə edə biləcəyi vəsaitlərdən biri olacaq.

BÖLMƏ I

Könül nəğməkarı

Sələflərinin yolunu ləyaqətlə davam etdirərək xələfləri üçün böyük irs, əsl məktəb yadigar qoyan xalq artisti, bəstəkar Tofiq Quliyev Azərbaycan mədəniyyətinin ən görkəmli nümayəndələrindən biridir. Bu gün unudulmaz bəstəkarımızın doğum günüdür. Ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərəncamına əsasən musiqisəvərlər dahi bəstəkarın anadan olmasının 100 illiyini yüksək səviyyədə qeyd edirlər. Hələ sağlığında adı dahilər sırasında çəkilən Tofiq Quliyev Azərbaycan estrada musiqisinin yaradıcılarından sayılır. Onun musiqisi dərin lirizmi, melodik vüsətinin genişliyi, təsirliyi ilə seçilərək Azərbaycan bəstəkarlıq məktəbinin yeni və unudulmaz səhifələrini təşkil etdi. Ustadı Üzeyir Hacıbəyov olan Tofiq Quliyev Azərbaycan bəstəkarlarının sırasında elə bir ləyaqətli yerini tutdu ki, bu gün onun yoxluğu duyulmaqdadır. Çünki, Tofiq Quliyev sözün əsl mənasında, böyük bəstəkar idi. O, bir tərəfdən nəhəng əsərlər, operattalar, fortepiano üçün süitlər yaradırdısa, digər tərəfdən də qəlbi rıqqətə gətirən, insan duyğularını təsirli ifadə edən mahnılar bəstələyirdi.

Tofiq Quliyev 7 noyabr 1917-ci ildə Bakıda qulluqçu ailəsində anadan olmuşdur. Onun həyata gəlişi ilə dövrün, zamanın ziddiyyətləri, quruluşun dəyişməsi üst-üstə düşmüşdü. Təbii ki, bu hadisələr onun da uşaqlıq xatirələrində dərin iz salmışdı. Orta təhsilini başa vurduqdan sonra bütün həyatını musiqiyə bağlamışdı. Bu sahədə daha peşəkarcasına çalışmaq üçün Tofiq Quliyev 1936-cı ildə Moskva Dövlət Konservatoriyalarını bitirmişdi. Uzun illər Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqına rəhbərlik etmişdi. Bu qurumda birinci katiblikdən sədr vəzifəsinə qədər yüksələn Tofiq Quliyev

həmişə dövlətin və xalqın rəğbətini qazanan sənətkarlardan olmuşdur. Ümumilliyet liderimiz Heydər Əliyev Tofiq Quliyevin musiqisini ürəkdən sevərək onun mahnılarının adını həmişə fəxrlə çəkərdi. Ulu öndərin sevdiyi mahnılardan biri də Tofiq Quliyevin musiqi həyatı verdiyi “Sənə də qalmaz” mahnısı idi. Tofiq Quliyevin bir neçə dəfə yubileyində iştirak edən ümumilliyet liderimiz Heydər Əliyev onun yaradıcılığını yüksək qiymətləndirərək onu Azərbaycan bəstəkarlarının ən nəhəng nümayəndəsi adlandıraraq hələ sağlığında dahilik zirvəsinə yüksəldiyini xüsusi vurğulamışdır.

İstedadlı bəstəkar Tofiq Quliyevin Azərbaycan kinosunun inkişafında da müəyyən zəhməti olmuşdur. “Sevimli mahnı”, “Görüş”, “Ögey ana”, “Qızmar günəş altında”, “Telefonçu qız” və başqa filmlərə yazdığı musiqilər əsl sənət əsərləridir. “Nəsimi” filminə bəstələdiyi musiqi isə böyük şairin poeziyasını, onun nəhəng ideyalarını əks etdirmək baxımından çox uğurlu və təsirli alınmışdı. Xalq şairi Məmməd Araz Tofiq Quliyev haqqında deyirdi: “ Tofiq Quliyev bu filmə elə bir musiqi yozumu verib ki, gözünü yumub sadəcə dinlədikdə belə özünü döyüş meydanında hiss edir, həm notda, həm ritmdə, ahəngdə Nəsimi sözünün qüdrətini duyursan. Bu film həm də ona görə müvəffəqiyyət qazandı ki, Tofiq Quliyev Nəsiminin yaşadığı dövrün ziddiyyətlərini dərindən bilirdi. Sovet rejiminin sərt diktələri altında milli kökümüzə, mübarizəmizə, itkilərimizlə bağlı olan bir filmə sözlə musiqini qovuşdurub tamaşaçıya hansısa həqiqətləri çatdırmaq böyük şücaət idi. Həmin ekran əsərində xalq artisti Zeynəb Xanlarovanın ifa etdiyi mahnı Azərbaycan musiqi sənətinin ən qiymətli incilərindən biri oldu. “Qızılaxtaranlar”, “Sabahın xeyir Ella” kimi operatların müəllifi olan Tofiq Quliyev Azərbaycan xalq mahnı və rəqslərinin də toplanılmasında, nota salınmasında gərgin əmək sərf etmişdir. Həmkarı Zakir Bağirovla birlikdə

“Rast və Zəbul” muğamlarını nota saldıran Tofiq Quliyev həm də pedaqoji fəaliyyətlə məşğul olurdu. O, uzun illər Azərbaycan Dövlət Konservatoriyasının professoru olub.

Tofiq Quliyev mahnı seçimində də məsuliyyətli və tələbkar idi. O, hər yazılan sözə musiqi bəstələməzdi. Bu səbəbdən də onun ruhunun, daxili aləminin əks-sədası olan mahnıları ölümsüzlük qazanıb. Ustad korifeylərin ifa etdiyi mahnılar bu gün də dillər əzbəridir. “İlk bahar, “Sevgilim”, “Sən mənəm, mən sənəm”, “Bəxtəvər oldum”, “Sənə də qalmaz”, kimi mahnılar illərdir ki, müğənnilərin repertuarından düşmür. Hətta bəzən uğur qazanmaq, hansısa müsabiqədə qalib çıxmaq istəyənlər də Tofiq Quliyevin mahnılarına üz tuturlar. Etiraf edək ki, böyük bəstəkardan yadigar qalan mahnılar sadəcə ifa üçün deyil. Onun ən kiçik nəğməsi də ifaçının yetişməsində, öyrənməsində, müxtəlif boğazlar etməsində ən təsirli vasitədir. Əlbəttə, hər kəs Tofiq Quliyev mahnılarını dərinliyi ilə ifa etməyi bacarmaz. Bunun üçün birinci şərt sədirsə, ikinci mühüm amil həmin ifaçının milli ənənəyə, kökə, soya bağlılığı və peşəkarlığıdır. T. Quliyev bəstəkarlıq sahəsində yaradıcılığa 30-cu illərdə Q. Qarayev, Niyazi, Ə. Bədəlbəyli, C. Hacıyev, S. Rüstəmov, Z. Bağırov kimi gənc, istedadlı bəstəkarlarla başlamışdır. Bu gənclər Azərbaycan professional musiqisinin banisi Ü. Hacıbəyovun xeyir-duası ilə musiqi sənətinə qədəm qoymuş, pillə-pillə yüksəlməyə başlamışlar. Ü. Hacıbəyov və M. Maqamayevin birlikdə professional musiqi sənətinin təməlinin qoyulmasında, təşəkkülündə onların da müəyyən rolu olmuşdur. T. Quliyev ilk musiqi dərslərini Azərbaycan romansının banisi Asif Zeynallıdan almışdır. Konservatoriyada oxuduğu illərdə xalq mahnı və rəqslərinin toplanması və nota yazılması üçün öz gənc həmkarları ilə Bülbülün rəhbərliyi altında respublikanın rayon və kəndlərində ekspedisiyalarda olur və ilk dəfə

muğamları Bakıda (“Rast” və “Segah-Zabul”) görkəmli tarzən M.Mansurovun ifasından nota yazır və çap etdirirdi.

T. Quliyevin istedadı, çalışqanlığı Ü. Hacibəyovun diqqətindən yayınmır. Və onu üçüncü kursdan həmkarları Q. Qarayev, C.Hacıyev, Z.Bağirovla birlikdə Moskvaya P.Çaykovski adına Konservatoriyaya təhsilini davam etdirməyə göndərir. O, Moskva Konservatoriyasında iki fakültədə; bəstəkarlıq və dirijorluq fakültələrində oxuyur, aspiranturamı isə dirijorluq sinfi üzrə professor A. Qaukun rəhbərliyi altında müvəffəqiyyətlə bitirir. T. Quliyev gözəl pianoçu olduğu üçün bir müddət o zaman Konservatoriyanın rektoru, görkəmli pianoçu Genrix Heyqauzun fortepoano ixtisası sinfində də təhsil alır. Yeri gəlmişkən onu da xatırladaq ki, üç ixtisas üzrə təhsil almaq, hələ heç bir Azərbaycan müsiqiçisinə müyəssər olmamışdır. Lakin T. Quliyevi estrada-caz musiqisi daha çox cəlb edirdi. Buna görə də o, Moskvada Ümumittifaq caz orkestrində pianoçu vəzifəsini tutur və bu işə onu orkestrin bədii rəhbəri, görkəmli cazmen, bəstəkar A. Sfasman dəvət etmişdir. T.Quliyev bu orkest üçün ilk caz kompozisiyalarını, estrada mahnılarını yazır. Hətta ərəb, hind, bolqar xalq nümunələrini də orkest üçün işləyir. Tofiq Quliyev Azərbaycan bəstəkarlıq məktəbinin elə bir zirvəsində dayanıb ki, bu gün o ucalıqdan süzülən işıqın, nurun təsiri səngimək bilmir. Haqq dünyasına qovuşmuş insanlar barəsində düşünəndə həmişə xiffətlə bu sözləri işlədirik: “Kimsəyə qalmayan dünya!” Amma bu düşündüyümüz insan sənətkar olarsa, qəlbimizdə kədər-qarıxıq bir təsəlli də yaranır. Sənətkar getsə də, sənəti əbədilik qalır. Tofiq Quliyev də belə sənətkarlardandır. Onun min bir əziyyət və zəhmətlə yaratdığı musiqi əsərləri incəsənət tariximizin ən unudulmaz səhifələrindəndir. Tofiq Quliyevin mahnılarını hər gün eşitdikcə, onu sevə-sevə dinlədikcə, bəzən özümüz də

ifaçıya qoşulub həzin zümzümə ediriksə, deməli, Tofiq Quliyev yaşayır. Bəli, kimsəyə qalmayan dünya sənətə qalır!

BÖLMƏ II

Yubiley tədbirlərinin keçirilməsi:

Bu gün görkəmli Azərbaycan bəstəkarı, milli estrada-caz musiqisinin banisi, respublikanın xalq artisti, dövlət mükafatları laureatı, professor Tofiq Quliyevin anadan olmasının 100, yaradıcılığının 80 illik yubileyi qeyd olunur. Bu münasibətlə respublikamızın hər bir təhsil ocağında məktəblərdə, lisey və gimnaziyalarda, muzey və kitabxanalarda bir çox tədbirlərin keçirilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Tədbirlərin geniş və maraqlı olması üçün ilk əvvəl F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında sərgilərin keçirilməsi vacibdir. Sərgi müxtəlif başlıqlar altında keçirilə bilər. Məsələn: “Əbədiyaşar sənətkar”, “Lirik musiqi dünyamızın kralı”, “Sən həmişə bizimləsən, ustad”, “Sevimli bəstəkarımız”, “Böyük sənətkarı anarkən”, “Görkəmli bəstəkar-Tofiq Quliyev”, “Tofiq Quliyev-100”, “Ecazkar sənətkar” və s.

Başlıq: “Böyük sənətkarı anarkən”

Foto albom

Kitablarının nümayişi.

Görkəmli insanların Tofiq Quliyev haqqında söylədikləri.

Dövrü mətbuatda çap olunmuş məqalələrin kartotekası.

Mahnılarından bir parça.

Göy dəryalar dərin olur,

Bahar yeli sərin olur,

İnsan ömrü şirin olur,

Əsirgəsəm onu səndən

Namərd olum, mən ey Vətən!

Görkəmli şəxsiyyətlərin Tofiq Quliyev haqqında söylədikləri

Azərbaycan mahnısının yaranmasında Tofiq Quliyevin rolu böyükdür. O, Azərbaycan bəstəkarlarının mahnı yaradıcılığı üçün səciyyəvi olan ifadə vasitələrini genişləndirərək və zənginləşdirərək bu janr sahəsində yeni intonasiya quruluşu yaratmışdır. Tofiq Quliyevin mahnıları nəinki Azərbaycanda, onun hüdudlarından kənar da çox populyardır və çox sevilir.

Qara Qarayev,
bəstəkar

Tofiq Quliyev milli musiqimizdə unudulmaz bir səhifə olaraq adı daim Azərbaycanın görkəmli bəstəkarları, ictimai xadimləri ilə bir sırada duracaq. Onun musiqisi daim yaşayacaq, mahnıları dillər əzbəri olacaq.

Fidan və Xuraman Qasıмова bacıları,
Xalq artistləri, müğənni

Mahnılarında Azərbaycan torpağının şirəsi, qızmar günəşinin hərarəti var. Arzum budur onun musiqisi öz aydınlığını və gözəlliyini heç zaman itirməsin.

Mirzə Babayev,
Xalq artisti, müğənni

Tofiq Quliyev sənəti çox dəyərlidir. Onun mahnılarından bütün insanlar həmişə mənəvi zövq və ləzzət alacaqlar.

Mirzə İbrahimov,
Xalq yazıçısı

Tofiq Quliyevin kino musiqisi barədə də ancaq yüksək fikir deməliyik. Bu sahədə də onun çox uğurlu yaradıcılıq işi göz qabağındadır. Dünya durduqca Tofiq Quliyevin musiqisi də yaşayacaqdır. Bu musiqi yaşadığıca görkəmli sənətkar da daim yaşayacaqdır.

Revaz Lagidze,

Gürcüstanın xalq artisti, bəstəkar

Tofiq Quliyevin xalqımıza bəxş etdiyi misilsiz sənət nümunələri tarix durduqca yaşayacaq və nəsillərimizin qəlbində onun yaradıcısına əbədi məhəbbət heykəli ucaldacaqdır.

Oqtay Zülfüqarov,

Xalq artisti, bəstəkar

Tofiq Quliyevin mahnılarını hər gün eşidiriksə, bəzən özümüz də ifaçıya qoşulub həzin zümzümə ediriksə, deməli, Tofiq Quliyev yaşayır.

Flora Xəlilzadə,

Jurnalist

Tofiq Quliyev gözəl bəstəkar olmaqla yanaşı, ictimai xadim, həyata hədsiz dərəcədə vurğun bir insan idi. Onun sadəliyi, ziyalılığı, təvazökarlığı və səmimiyyəti hamını valeh edirdi. O, yüksək mədəniyyətə malik bir insan idi.

Ramiz Zöhrabov,

Əməkdar incəsənət xadimi, professor

Vaxtilə Qara Qarayev deyirdi ki, bizim aramızda ən istedadlı adam Tofiq Quliyevdi. O, böyük əsərlər də-opera da, balet də yaza bilərdi. Ancaq mahnı janrına üstünlük verdi və əbədi iz qoyub getdi.

Ağabəy Sultanov,
Professor

Tofiq Quliyev mahnı janrında işləmiş ən yaxşı klassiklər səviyyəsində olan görkəmli bəstəkardır.

Solmaz Qasımova,
Bakı Musiqi Akademiyasının professoru

Artıq xeyli vaxtdır ki, Tofiq müəllim aramızda yoxdur. Lakin onun insanlara sevinc gətirən və düşünməyə vadar edən musiqisinin sədalarını eşitmək arzusunda olanların sayı sonsuzdur. Bu, həmişə belə olacaqdır.

Lalə Quliyeva,
Bəstəkarın qızı

Sərgi qarşısında kitabxanaçı “Mahir sənətkar” adlı söhbətə belə başlayır:

Elə sənətkarlar var ki, onların əvəzsiz yaradıcılığı xalqın qəlbində əbədi iz buraxır. Xalqımızın sevimli bəstəkarı Tofiq Quliyev məhz belə şəxsiyyətlərdən biridir. Onun bir-birindən gözəl mahnılarının sədası neçə-neçə diyardan gəlir. Elə bir adam yoxdur ki, T. Quliyevin “Neftçi” mahnısını, “Bakı” haqqında mahnısını, “Zübeydə”, “Azərbaycan” və yaxud bir çox başqa lirik mahnılarından xəbərsiz olsun. T. Quliyevin ilk mahnılarından söhbət düşəndə otuzuncu illərin sonu, qırxıncı

illərin əvvəlləri yada düşür. Axı ilk sevinc və müvəffəqiyyətlər o illərdə qazanılmışdır. Mahir mahnı ustasının yaradıcılığı orijinallığı, bənzərsizliyi ilə seçilir. Milli xalq musiqisinin yaşarı ənənələrinin ümumdünya musiqisinin ən gözəl xüsusiyyətlərilə birləşdirən sənətkar parlaq, təkrarsız üslubuyla diqqəti cəlb edir. Azərbaycan mahnı sənətində vals janrını yeni vasitələrlə zənginləşdirən bəstəkar bu baxımdan mahnı janrına yenilik gətirmişdir.

T. Quliyevin yaradıcılığına bir daha müraciət etmək üçün F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında kitab icmalının keçirilməsi məqsədəuyğundur. Bəstəkarın həyat və yaradıcılığı haqqında 2007-ci ildə müəllif Zemfira Abdullayeva tərəfindən “Çinar-cap” nəşriyyatı tərəfindən “Ecazkar sənətkar” adlı kitab işıq üzü gördü. Bu kitab nəşr olunduğu bir gündən oxucuların stolüstü kitabına çevrildi. Kitab çox nəfis tərtibatda nəşr olunmuşdur. Kitabda bəstəkarın əsərlərinin siyahısı, Azərbaycan kino musiqisində tutduğu yer, ailə albomu, görkəmli şəxsiyyətlərlə çəkilmiş fotoları, onun haqqında söylənilmiş sitatlar da yer alır. Kitab demək olar ki, Azərbaycan xalqına bir töhvədir.

Tofiq Quliyevin 100 illik yubileyi ilə bağlı F. Köçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında təşkil olunan tədbirlərdən biri də sual-cavab gecəsidir. Sual-cavab gecəsini əsasən orta yaş qrup oxucular arasında keçirmək məqsədəuyğundur.

Kitabxanaçının hazırladığı sualların nümunəsini sizlərə təqdim edirik:

1. Sual? Haqqında söhbət açdığımız Tofiq Quliyev kimdir və onu necə tanıyırsınız?

Cavab: ☺ Tofiq Quliyev Azərbaycan Respublikasının Xalq artisti, bəstəkar, estrada-mahnı janrımızın mögikani, dirijor, pedaqoq, istimai-siyasi xadim və ən nəhayət təəssübkeş vətəndaş.

2. Sual? Tofiq Quliyev harada və neçənci ildə anadan olmuşdur?

Cavab: ☺ Tofiq Quliyev 1917-ci il noyabr ayının 7-də Bakı şəhərində anadan olmuşdur.

3. Sual? Tofiq Quliyev ilk dəfə hansı şeirə mahnı bəstələmişdir?

Cavab: ☺ T. Quliyev ilk dəfə M. Ə. Sabirin “Uşaq və Buz” şeirinə mahnı bəstələmişdir.

4. Sual? T. Quliyevin Bakı haqqında hansı manılarının adlarını sadalaya bilərsiniz?

Cavab: ☺ “Bakı nəğməsi”, “Bakılıyam mən”, “Bakının qızları” və s.

5. Sual? T. Quliyev hansı musiqili komediyaların müəllifidir?

Cavab: ☺ T. Quliyev “Qızılaxtaranlar”, “Sənin bircə sözün”, “Aktrisa”, “Tahirin süqutu”, “Sabahın xeyir, Ella” kimi əsərlərin müəllifidir.

6. Sual? T. Quliyev hansı milli kinolarımıza musiqi bəstələmişdir?

Cavab: ☺ “Bəxtiyar”, “Ögey ana”, “Telefonçu qız”, “Nəsimi”, “Dərviş Parisi partladır”, “Qaynana”, “Möcüzələr adası” və s.

7. Sual? T. Quliyevin Vətən, Azərbaycan haqqında yazdığı hansı mahnların adlarını çəkə bilərsiniz?

Cavab: ☺ T. Quliyev sözləri Məmməd Rahimə aid olan “Vətən haqqında mahnı”, Səməd Vurğunun sözlərinə yazdığı “Azərbaycan” mahnısı və s.

Sual? T. Quliyevin “Neftçilər” haqqında yazdığı musiqi hansı milli kinomuzda səslənir?

Cavab: ☺ T. Quliyevin “Neftçilər” haqqında mahnısı “Möcüzələr adası” filmində səslənir.

9. Sual? T. Quliyev neçənci ildə və harada haqq dünyasına qovuşmuşdur?

Cavab:☺2000-ci il oktyabrın 4-də dahi bəstəkar Tofiq Quliyev Bakı şəhərində gözlərini bu dünyaya əbədi yumdu.

Xalqın sevimli, hörmətli bəstəkarı Tofiq Quliyevin yaradıcılığı ilə oxucuları yaxından tanış etmək üçün F. Kəçərli adına Respublika Uşaq Kitabxanasında ədəbi-bədii gecənin keçirilməsi daha vacibdir. Kitabxanaçı ədəbi-bədii gecəyə iki ay qabaqcadan hazırlaşmalıdır. İlk əvvəl tədbirin ssenarisi hazırlanır. Tədbirdə iştirak edən qonaqlar müəyyənləşdirilir. Tədbir iki hissədən ibarət olur. Birinci hissədə çıxış və məruzələr dinlənir. İkinci hissədə isə bəstəkarın xatirələri, mahnı və əsərlərindən parçalar səsləndirilir. Tədbirdə görkəmli musiqişünaslar, müəllimlər, bəstəkarın oğlu kinorejissor Eldar Quliyev də iştirak edir. **“Lirik musiqi dünyamızın kralı”** adlı ədəbi-bədii gecənin ssenarisini nümunə üçün veririk. Səhnədən Tofiq Quliyevin portreti asılır. Yubileylə bağlı səhnə gül-çiçəklə bəzədilir.

Aparıcılar səhnəyə daxil olur:

I Aparıcı: Hörmətli tədbir iştirakçıları! Bu gün istedadlı bəstəkar, minlərin, milyonların qəlbində özünə yer tapan, uşaqdan-böyüyə hamımızın yaxşı tanıdığı Tofiq Quliyevin 100 illik yubileyini qeyd etmək üçün toplaşmışıq. Tofiq Quliyev hər zaman xatırlanan, anılan, hər musiqi sədəsi eşidildikdə yada düşən ölməz sənətkarlardandır. Açılan hər sabahlarımıza, qaçılan hər dünənimizə, aylı axşamlarımıza onun ayrıca qəlb pıçıltıları, könül nəğmələri, bütün insanlığa yetəcək sevgi payı var. Gəlin sizinlə birlikdə gözəl insan Tofiq Quliyevin həyat və yaradıcılığına bir daha nəzər salaq.

II Aparıcı: Tofiq Quliyevin musiqisi səslənir...Elə bil, yer də, göy də şirin nəğmə çələnginə bürünür. Təbiətin nazlı, gözəli günəş də sanki bu füsunkarlığın əsirinə çevrilir; yatağından qalxıb zərrin saçaqlarını daraq-daraq şərqinin pişvazına səpələyir.

Tofiq Quliyevin musiqisi səslənir...Könüllərə ilıq nəfəs, yanar qəlblərə bir sərinlik gəlir, gözlərin nuru artır.

Tofiq Quliyevin musiqisi səslənir...Xəyalların güzgüsündə birər-birər mənalı həyat səhnələri aşkarlanır, ilk sevgi dastanları yada düşür; torpağın isti nəfəsini, yurdun qənirsiz ətrini duyursan. Xoşallanırsan, sirli, mözüzəli aləmə qərq olursan.

“Yaşamağa dəyər”,-deyirsən. Çünki, səni ovunduran, ürəyinə munis olan, dodaqlarında zümzüməyə çevrilən səslər qamması ilə Tofiq Quliyevin melodiyları insanların ruhuna çeşmə kimi sərinlik gətirir.

Tofiq Quliyev musiqisində sevinc var, tərəvət var, məhəbbət var. Onun mayası istedad burulğanından bəhrələnib. Məhz buna görə də bu nəğməkar bəstəkarın çoxçalarlı, rəngarəng, təkrarsız, zəngin yaradıcılığı sirr dolu bir xəzinədir. Onun həmişəyaşar mahnıları, kino musiqisi, operattaları Azərbaycan xalqının milli sərvəti olaraq musiqi xəzinəmizin qızıl fonduna daxil olmuşdur.

Azərbaycanın xalq artisti, görkəmli bəstəkar, musiqi mədəniyyəti tariximizdə lirik mahnılar ustadı kimi məşhurdur. Mərhum bəstəkar ömrünün gənclik dövründə xalq musiqisi yanrını ciddi öyrənmiş, Azərbaycan xalq musiqisinin toplanıb yazılmasında fəal iştirak etmişdir. 1935-ci ildə “Rast” və “Segah-zabul” muğamlarını nota salmışdır. 1939-cu ildə Bakıda ilk caz-orkestrinin yaranması da Tofiq Quliyevin adı ilə bağlıdır. Tofiq Quliyev musiqi tariximizə estrada və caz musiqisinin banisi kimi daxil olmuşdur. Azərbaycan xalq musiqisi ənənələrindən və XX əsrdə yaranmış musiqi formalarından məharətlə faydalanan bəstəkar kütləvi mahnı janrının gözəl nümunələrini yaratmışdır. Tofiq Quliyevin sadə musiqi dili, aydın və milli koloriti ilə seçilən musiqisi ona minlərlə dinləyicinin böyük məhəbbətini qazandırmışdır. Mahnıları sənətsevərlər arasında həmişə yaşayır. Onun mahnıları el arasında əsl xalq nəğmələri kimi sevilir. Teatrlarla sıx əməkdaşlıq çərçivəsində Tofiq Quliyevin Musiqili Komediya Teatrı ilə əlaqələrini, xüsusilə, qeyd etmək lazımdır. Dahi Ü. Hacıbəyovun ənənələrini davam etdirərək, eyni zamanda klassik Avropa mədəniyyəti ənənələrini mənimsəyən Tofiq Quliyev milli musiqili komediyalarımızın diapazonunu daha da genişləndirmiş, onları yeni lirik, məişət tipli müasir mövzularla zənginləşdirmişdir. O, müxtəlif illərdə 5 musiqili komediya bəstələmişdir: “Aktrisa”, (1943), “Qızılaxtaranlar”(1963), “Sənin bircə sözün”(1967), “Tahirin süqutu”(1972) və “Sabahın xeyir, Ella!” (1973).

Tofiq Quliyevin sənətindən bəhs edərkən yaradıcılığının mühüm sahəsini təşkil edən kino musiqisini, xüsusulə, qeyd etmək lazımdır. Azərbaycan milli kino sənətinin inkişafında Tofiq Quliyevin çox böyük zəhməti olmuşdur. Müxtəlif janrlarda musiqi bəstələyən sənətkar müasir incəsənətin ən populyar sahəsi olan kinoya biganə qalmamışdır. 1941-ci ildə ilk

dəfə kino musiqisi sahəsində özünü sinayan bəstəkar ömrünün sonunadək yaradıcılığını bu yanra bağlamış və həmin sahədə çox məhsuldar çalışmışdır. Tofiq Quliyev 30-dan çox filmə musiqi yazmış, kinonun müxtəlif formalarını və janrlarını əhatə etmişdir. “Səbuhi”, “Görüş”, “Bəxtiyar”, “Qızmar günəş altında”, “Ögey ana”, “Telefonçu qız”, “Onu bağışlamaq olarmı?”, “Sən niyə susursan?”, “Nəsimi”, “Qaynana”, “Dərviş Parisi partladır” və bir sıra bədii, sənədli fimlərə bəstələdiyi musiqisi ilə Azərbaycan kino musiqisinin inkişafında özünəməxsus rolu və son dərəcə böyük əhəmiyyət kəsb edən xidmətləri ilə musiqi tariximizə daxil olmuşdur. Ölməz sənətkar uşaqları da bir an belə unutmurdu. O, balacalar üçün bir sıra gözəl və rəngarəng mahnılar, marş və valsar bəstələmişdir. T. Quliyevin “Cəmilənin albomu” piano üçün yazdığı silsiləsi uşaq musiqi məktəblərində balaca ifaçıların repertuarında özünə bu gün də layiqli yer tutur. Onun uşaq mahnılarını bağça və məktəblərdə gənc nəsil bu gün də sevə-sevə oxuyur.

(Musiqi məktəbinin ifaçıları “Kəndimiz” adlı musiqini ifa edirlər).

Yurdum, yuvam
Ay, əziz kəndimiz.
Azad, abad
Ay, qəşəng kəndimiz
Gözəl olur səndə
Yay, qış, bahar.

Yaşıl meşəli,
Ömrüm nəşəli,
Sevirəm səni
Gözəl kəndimiz.

Quşlar, quşlar
Nə gözəl oxuyur.
Bəh, bəh, bəh, bəh
Nə gözəl oxuyur.
Yaşıl, əlvən
Sarı çiçəklərin.

Qarlı dağların,
Barlı bağların
Sevirəm səni
Gözəl kəndimiz.

(Musiqi məktəbinin şagirdləri sözləri M.Ə. Sabirə, musiqisi T. Quliyevə aid olan “**Uşaq və Buz**” şeirinə bəstələnmiş mahnını oxuyurlar).

I Aparıcı: Xalqına, elinə-obasına dərin hisslərlə bağlanan, milli musiqi mədəniyyətimizin aparıcı bir qüvvəsi olan, yaratdığı əsərlərlə tarixi salnaməmizə adını qızıl hərflərlə yazan Tofiq Quliyev doğulub boya-başa çatdığı Bakıya bütün varlığıyla bağlıydı. O, Bakı haqqında ən çox mahnı bəstələmiş bəstəkarlardan biri idi. Onun mahnılarından çoxu həyatımızın ayrılmaz hissəsinə çevrilmişdir. Bəstəkarın “Bakı haqqında”. “Azərbaycan”, “Vətən haqqında mahnı”ları Bakının, Azərbaycanın musiqi embleminə çevrilmişdir. Bakını Xəzərsiz, aydın günəşsiz və küləksiz təsəvvür etmək çətin olduğu kimi, Tofiq Quliyevin mahnıları olmadan da təsəvvür etmək qeyri-mümkündür. Paytaxt ictimaiyyətinin ona “Fəxri bakılı” adı verməsi də təsadüfi deyil. Bu mahnılarda doğma şəhərini hədsiz məhəbbətlə sevən bir insanın hissləri tərənnüm olunur. Bu mənada “Bəxtiyar” filmindəki Bakı haqqında mahnısı

bəstəkarın tikilən, böyüyən, çiçəklənən Bakısına həsr etdiyi şərəf və şöhrət himnidir.

(Musiqi məktəbinin ifaçıları “Bakı” haqqında mahnını oxuyurlar).

Bakı, əziz şəhər, mehriban diyar,
Sinəndə boy atıb oldum bəxtiyar.
Səndə ilk eşqimin yadigarı var.

Nəqərat:

Sən mənim, şöhrətim,
Şərəfim, şöhrətim,
Tükənməz dövlətim,
Əzizimsən, gözəl Bakı.

Ürəyim səninlə edir iftixar.
Xəzərin qoynunda saldın buruqlar.
Qəlbimdə qəlbinin hərəkəti var.

Nəqərat:

Sən mənim, şöhrətim,
Şərəfim, şöhrətim,
Tükənməz dövlətim,
Əzizimsən, gözəl Bakı.

II Aparıcı: Tofiq Quliyev şeirə, şairə çox məsuliyyətlə yanaşırdı. Onun üçün şeir mahnısında təcəssüm tapa biləcək qəlb dünyasıdır. Hər hansı mahnısında mütləq şairlə bəstəkar “məni” qovuşmalıdır. Beləliklə də füsunkar bir aləmin ilğimində dinləyicisinin özünü də ağışuna alıb aparmalıdır. İnsan ağrı-acısını, istəyini-sevgisini məhz bu aləmdə yaşamalıdır.

Tofiq Quliyev deyirdi: “Ürəyimə yavuuq olmayan seirə heç zaman mahnı bəstələməmişəm. Bir də heç zaman sözsüz mahnı yazmamışam. Yəni mütləq şeiri oxuyum, onu dərk edim, bələliklə də onun musiqili yaşantısını bircə an da olsa hiss edim. Bundan sonra barmaqlarımı fortepianonun dillərinə toxundura bilərəm.

Musiqi məktəbinin şagirdləri səhnəyə daxil olur. Tofiq Quliyevin “Ağacda leylək” adlı manhnını ifa edirlər.

Ağacda leylək yuva bağlar gedər,
Qız sevən oğlan hava bağlar gedər.

Ağacda alma yanağı qırmızı
Dər səbətə, yığ onu bağban qızı.

Ağacda alma dadı baldan şəkər,
Qız oğlan ilə onu xəlvət dərər.

Ağacda alma yetişib, dər tez ol,
Dostlar üçün sən onu göndər, tez ol.

Yaşıl bağın gözəlidir ağ alma,
Almanı dərdir daha bağda qalma.

Əziz yubiley iştirakçıları, Tofiq Quliyev haqqında görkəmli insanlar bir çox xatirələrini söyləyiblər. Gəlin, sizinlə birlikdə bu xatirələrin bir neçəsini bir daha yada salaq.

Eldar Quliyev atası haqqında: Ötən əsrdə milli musiqimizin inkişafında xidmətləri olanlardan biri də görkəmli bəstəkar, xalq artisti Tofiq Quliyevdir. Artıq xeyli müddətdir ki, o, aramızda yoxdur. Lakin əziz xatirəsi həmişə yaddaşlarda yaşayacaq. T. Quliyev öz həyat yolu, yaradıcılığı barədə deyirdi:

Orta məktəbdə çox yaxşı oxumuşam. Bizim vaxtımızda müəllimlər elə dərs keçirdilər ki, onlardan eşitdiklərimiz yaddaşımızda həkk olunardı. Sonra musiqi məktəbində oxudum. Üzeyir bəyi, Qaranı, Niyazini, Fikrəti, Cövdəti...məhz həmin dövrdə tanıyıb dostlaşdıq. Sonra konservatoriyaya qəbul olundum. Bir müddət keçmiş məni göndərdilər Moskva Konservatoriyasına. İlk mahnımı da elə o vaxtlar yazmışdım. Həmin nəğməmi canıma vəlvələ salan bir qızın cazibədar, gözəl gözlərinə həsr etmişdim. Günlər ötüb keçdikcə o mahnım da üzünə tamarzı qaldığım qızın çöhrəsi kimi unuduldu...

“Birinci mərtəbədə musiqi məktəbi idi, ikinci mərtəbədə isə Konservatoriya. Qaynar təbiətli, yorulmaq bilməyən Asəf Zeynallı bizə dərs deyirdi. Sonra özü də qalxırdı yuxarı mərtəbəyə, dərs öyrənməyə. Həm müəllim idi, həm tələbə. Asəf müəllimə sevgim olmasaydı bəlkə mən bəstəkar olmazdım. Mənim niyyətim gələcəkdə bir pianoçu, ya dirijor olmaq idi. Asəf müəllim isə hansı intuisiyanın gücü iləsə məndə gələcəyin bəstəkarını görürdü. 1931-ci ildə böyük Sabirin “Uşaq və buz” seirinə istəkli müəlliminin təklifi, arzusu ilə bəstələdiyim ilk nəğmə mənim sənət taleyimi müəyyən etdi”.

Tofiq müəllimin kövrək qəlbi vardı. Körpə ağlamasını, kiminsə gileyini, eşidəndə az qalırdı ürəyi dayansın. Haqsızlıq, adalətsizlik görəndə dünya başına dar gəlirdi.

Bəstəkarın qızı Lalə Quliyeva atası haqqında:

“Atam olduqca həssas, diqqətli, qayğıkeş bir insan idi. Özü də təkcə bizə, ailəsinə qarşı deyil, hamı üçün. Bunu atam olduğuna görə demirəm, bunu hamı deyir.

Atamın pasportunda doğum tarixi 1917-ci il noyabrın 7-si qeyd olunsa da, nənəm Yaxşıxanım həmişə deyirdi: “Ay balam! Bu mənim oğlumdusa, məndən yaxşı biləcəksiniz? Mən onu noyabrın 5-də dünyaya gətirmişəm”. Ona görə də atamın ad gününü ömrünün sonunadək üç gün-5, 6, 7-si qeyd edirdik.

O, sürpriz etməyi sevərdi. Bütün bayramlarda, ad günlərində hamımızı səhər tezdən birinci təbrik edərdi. Gözümüzü açan kimi həmişə ürək sözləri yazılmış aşığıcalı gül dəstəsi və qeyri-adi hədiyyələr görərdik. Hamı bilir ki, o, qeyri-adi virtioz pianoçu idi. Adətən pianoçular texniki formalarını itirməmək üçün saatlarla məşq etməlidirlər. Atamda pianoçu texnikası anadangəlmə idi. Ən mürəkkəb əsərləri, improvizasiyaları çox sərbəst, qığılcım parlaqlığı ilə ifa edirdi. Xüsusən də oktavalı passajları çox asanlıqla ifa edirdi.

Deyirlər əvəzolunmaz insanlar yoxdur. Yalandır. Tofiq Quliyev əvəzolunmaz idi. Bakımız, Azərbaycanımız üçün... Xəstəxanaya gedəndə iş otağı necə idisə, eləcə də qalib. Burdakı hər şey, atamla bağlıdı, bu sükut da atamın sükutudur. O bu sükutda çox düşünürdü...Bu sükutu bizim evdə böyüyən, babasına çox oxşayan oğlum, balaca Tofiqin səsi çilikləyir.”

Qara Qarayevin xatirələrindən:

“Yadımdadır, Bakı Konservatoriyasının nəzdindəki fəhlə fakültəsinin şagirdləri arasında Tofiq öz musiqi istedadı, royalda çox gözəl ifaçı, improvizasiyaları ilə seçilirdi. Onun musiqi yaddaşı və qavrama qabiliyyəti hamını heyretləndirirdi”.

Bülbülün həyat yoldaşı Adilə xanım Məmmədovanın xatirələri:

Tofiq Quliyevi digər bəstəkarlardan fərqləndirən cəhət onda idi ki, o təkcə özünün yazdığı əsərlərin əla ifaçısı olmaqdan savayı, ümumiyyətlə, gözəl pianoçu, virtuoz improvizator idi. O, hər bir musiqi əsərini yüksək səviyyədə çalma qabiliyyətinə malik idi. Onun istedadı Allah vergisi idi.

Nəbi Xəzrinin xatirələri:

“Əziz dostum Tofiq Quliyev və onun yaradıcılığı barədə bir neçə kəlmə yazmağı xahiş edəndə, bu ürəyimcə oldu. Digər tərəfdən bir qədər karıxdım da. Ona görə ürəyimcə oldu ki, şəxsən mən Tofiq Quliyevin mahnılarının pərəstişkarıyam. Mən deyərdim ki, bu mahnılara olan sevgimi bir başqası ilə heç cür əvəzləndirə bilmirəm. Çünki həmin nəğmələrin özü əbədiyaşardır. Nə qədər ömrüm çatsa Tofiqin nəğmələri həmişə ruhi-qidama çevriləcəkdir. Mən uzunillik əbədi yaradıcılıq ömrü yaşamışam. Bir şair-dramaturq kimi çox bəstəkarla yaradıcılıq ünsiyyətində olmuş, birgə işlər görmüşük. Tofiq qədər razı qaldığım, əla zövq aldığım ikinci bir bəstəkarla qarşılaşmamışam. Çünki Tofiq Quliyevin əbədi materiala necə həssaslıqla, ürəklə, canla-başla yanaşması qibtə doğuracaq bir keyfiyyətdir.

Xalq artisti-Ağakişi Kazımov

“Şərt o deyil ki, Tofiq Quliyevlə birgə yaradıcılıq təmasında olasan və beləliklə də onun bu və ya digər janrdə uğurlu işini səciyyələndirə biləsən. Ümdə olan budur ki, Tofiq Quliyevin Milli Dram Teatrında səhnəyə qoyulmuş bir çox tamaşaya musiqi tərtibatını necə ərsəyə gətirməsinin canlı şahidiyəm. Şahidəm ki, o, obrazın ayrılmaz atributuna çevrilməsi üçün musiqi materialını necə həssaslıqla təcəssüm etdirir, hər bir ifaçının,

xüsusən də quruluşçu rejissorun fikir və arzularına həssaslıqla yanaşır. Tofiq Quliyevin şəxsiyyətini tamamlayan ən önəmli cəhətlərdən biri, bəlkə də birincisi elə budur; kiçik olsun, yaxud böyük olsun, fərq etməz, bəstələdiyi musiqi parçasına yaradıcı münasibət, məsuliyyət hissini unutmamaq, “mən”ini biruzə vermək. Heç də təsadüfi deyil ki, qulagımız çəkən melodiyanı dərhal ayırd edə bilirik, elə ilk səslənmədəcə deyirik: “Bəli, bu, Tofiq musiqisidir...”

1998-ci ildə Tofiq Quliyev xəstəxanada yatarkən ulu öndər Heydər Əliyev onu yoluxmağa gələrkən demişdi: “Mən səni 80 yaşın tamam olanda “İstiqlal ordeni” ilə təltif etmişəm. Bu, Azərbaycanın ən yüksək ordenidir. Mən bu gün də görkəmli ədəbiyyat və incəsənət xadimlərimizdən bir dəstəsinə ordenlər təqdim etdim. Ancaq mənə dedilər ki, Tofiq Quliyev xəstəxanadadır. Fikirləşdim ki, bu ordenləri onlara təqdim etmişəm, amma sənə təqdim etməsəm olmaz. Ona görə də birbaşa bura, sənin yanına gəldim. Birincisi ona görə ki, səndən hal-əhval tutum. Görüm nə var, nə yox. İkincisi də həmin “İstiqlal ordeni”ni sənə təqdim edim. Bu, müstəqil Azərbaycanımızın ilk və yüksək mükafatıdır. Sənə cansağlığı arzu edirəm”.

Tofiq Quliyev uzun illər Azərbaycan Bəstəkarlar İttifaqının katibi, birinci katibi, 1990-ildən isə 10 il Bəstəkarlar İttifaqının sədri kimi çalışmışdır. Bu uzun illərdə o öz gözəl insani keyfiyyətləri, səmimiyyəti, xəş xasiyyəti, mehribanlığı ilə sənət adamlarının dərin rəğbətini qazanmışdır. O, hamiya xeyirxahlıq və qayğıkeşlik göstərən bir şəxsiyyət idi.

T. Quliyevin musiqi əsərləri zamanın imtahanından şərəflə çıxmışdır. Bir faktı qeyd etmək lazımdır ki, bəstəkarın hələ 50 ildən də çox yazdığı mahnılar bu günkü nəsil ifaçıların repertuarının bəzəyi, xalqımızın sevə-sevə dinlədiyi vokal miniatürlərdir.

Təqvimimizdə 2000-ci ilin 4 oktyabrı nisgilli bir gün kimi əbədiləşdi. Tofiq Quliyevin 80 illik yubileyindən üç il sonra bəstəkarın səhhəti pisləşdi. Könül nəğmələri ilə ruhumuza layla çalan böyük bəstəkarımız, Xalq artisti, Dövlət mükafatı laureatı Tofiq Quliyev dünyasını həmin gün dəyişdi. Əslində dünya onu sevənlər, bəstələri ilə doğulanlar, böyüyenlər üçün dəyişdi. Təsəlli isə bir-birindən gözəl, həzin, ilıq, məhrəm nəğmələrdən qopdu. Səsləndiyi yerdən və məkandan, dinləyici auditoriyası və kateqoriyasından asılı olmayaraq hər kəsin danışdığı dilə, sevdiyi varlığa bənzər musiqilərə. Xalqdan eşitdiyi səslərin “gözünü” təmizləyib çeşməyə çevirərək xalqın özünə qaytardığı musiqilərə.

Azərbaycan xalqı öz sənətkar oğlunu son mənzilə yola saldı. Tofiq Quliyevin son mənzilə yola salındığı an xalq şairi Süleyman Rüstəmin misraları sanki bir təsəlliyə çevrildi:

Döndü şöhrətlə qəlbimiz dağa,
Canlı şahidiyik zəfərlərinin.
Özün qovuşsan da bu gün torpağa.
Həyatı sonsuzdur əsərlərinin.

Tofiq Quliyevin simasında bir çox xeyirxah insanı, görkəmli şəxsiyyəti, qüdrətli bir sənət korifeyini itirdik və biz bu itkini illər ötdükə daha dərindən hiss edəcəyik. Tanrının Azərbaycan musiqisinə Tofiq Quliyev kimi töhvəsi var. Tofiq Quliyevin Azərbaycan incəsənətinə Eldar Quliyev kimi bəxşişi. Hər iki halda milli sənətimizin tükənməz sərvətlə zəngin qazancı var, oğurlanması, silinməsi, təkzibi mümkünsüz bir nemət. Bəli, illər, əsrlər keçəcək, nəsillər bir-birini əvəz edəcək, o, səs, Tofiq Quliyev bəstələri yenə səslənəcək. Səsləndikə də yaşayacaq, yaşadacaq...

Tədbirin sonu "Axşam mahnısı" ilə bitir.

Qaş qaralır, kölgə tutur
Yavaş-yavaş meşəni.
Könlüm səsdə, gözüm yolda
Gözləyirəm mən səni.

Nəqərat:

Səbrim getdi, harda qaldı,
Qaş qaraldı gəlməyir,
Bəlkə mənim könlümdəki
Döyüntünü bilməyir.
Suya düşür budur yaşıl
Yarpaqların kölgəsi.
Ürəyimdən xəbər verir
Ötən quşların səsi.

Nəqərat:

Aydın göylər, uca dağlar,
Göy meşələr, lal sular
Sizi gördüm ürəyimdə
Aşdı-daşdı arzular.

Ədəbiyyat siyahısı:

Kitablar

Abdullayeva Z. Tofiq Quliyev : Ecazkar sənətkar. – Bakı : Çinar-Çap, 2007. – 201 s.

Quliyev T. Ürək mahnıları. - Bakı : Elçin Əliyevin studiyası, 2000. -174 s.

Dövri mətbuatda

Tofiq Quliyevin 100 illik yubileyinin keçirilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı (7 fevral 2017-ci il) // Azərbaycan. - 2017. - 8 fevral. - № 28. - S. 2.

Abbaslı T. Füsunkar, ecazkar... : Tofiq Quliyev ad-soyadlı, əbədi sənət dünyalı təkrarsız nəğməkar! // Mədəniyyət. - 2014. - 7 noyabr. - № 85. - S. 13.

Abbaslı T. Tofiq Quliyev notları : Azərbaycanın bütün dünya dinləyiciləri üçün ruhi qidaları, xoş ovqatları // Mədəniyyət. - 2016. - 5 oktyabr. - № 75. - S. 13.

Abbaslı T. Tofiq-Musiqi - Musiqi-Tofiq : bəstəkar Tofiq Quliyev haqqında // Mədəniyyət. - 2012. - 9 noyabr. - № 81. - S. 13.

Abbaslı T. Bənzərsiz bəndə : bəstəkar Tofiq Quliyev haqqında // Mədəniyyət. - 2013. - 8 noyabr. - № 80. - S. 13.

Ağaoğlu T. Görkəmli bəstəkara ehtiram // Azərbaycan. - 2009. - 13 fevral. - S. 16.

Ənvəroğlu V. Mahnı piri... : Tofiq Quliyevdən başqa söz // Qobustan. - 2015. - № 4. - S. 59-60.

Fətullayeva P. T. Quliyev və R. Hacıyev yaradıcılığında müzikl janrı // Mədəniyyət.az. - 2015. - № 9. - S. 66-69.

Kazımsadə A. Kinomuz, musiqimiz // Mədəniyyət. - 2009. - 18 sentyabr. - № 68. - S. 10.

Kazımsadə A. Tofiq Quliyevin kino musiqisi : kino tariximizdən // Kaspi. - 2012. - 17-19 noyabr. - № 426. - S. 7.

Qarayev Ş. Tofiq Quliyev və onun yaradıcılıq fenomeninin bəzi sirləri // Qobustan. - 2010. - № 1. - S. 31-35.

Nizamiqızı H. Qəlbləri səsləyən səslər : bəstəkar Tofiq Quliyev haqqında // Mədəniyyət. - 2011. - 5 oktyabr. - № 73. - S. 11.

Oktay. O, musiqimizə öz töhfəsini verdi... : 7 noyabr bəstəkar Tofiq Quliyevin ad günüdür // Yeni Azərbaycan. - 2013. - 7 noyabr. - № 210. - S. 6.

Onun ürək mahnıları : Tofiq Quliyev haqqında // Pəncərə. - 2007. - № 5. - S. 14-22.

Tofiq Quliyev (1917-2000) // Savalan. - 2012. - 6 - 7 noyabr. - № 80/81. - S. 2.

Tofiq Quliyev : görkəmli şəxsiyyətlər // Savalan. - 2016. - 22-24 noyabr. - № 52. - S. 2.

Tofiq Quliyevin 90 illik yubileyi haqqında: Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı // Azərbaycan . - 2007. - 2 iyun . - S.1.

Zümrüd. Sənətkarlığın yüksək zirvəsini fəth edən bəstəkar : Tofiq Quliyev // Səs. - 2015. - 7 noyabr. - № 209. - S. 12.

Könül nəğməkarı

(metodik vəsait)

Ünvan: AZ-1022 Bakı şəh., S.Vurğun küç.88;

E-mail: childlibbaku@yahoo.com

[URL:www.clb.az](http://www.clb.az)

F.Köçərli adına Respublika

Uşaq Kitabxanasında

çap olunmuşdur.

Sifariş: 12

Çapa imzalanmışdır: 14. 03 .2017

Tirajı: 100

Pulsuz